

**DREPTUL
UNIUNII EUROPENE**

LIBERTĂȚILE FUNDAMENTALE

**Conf. univ. dr.
CAMELIA STOICA**

**DREPTUL
UNIUNII EUROPENE
LIBERTĂȚILE FUNDAMENTALE**

**Editura Universitară,
București, 2009**

Tehnoredactare computerizată: Angelica Badea
Coperta: Angelica Badea

Copyright © 2009
Editura Universitară
B-dul. N. Bălcescu nr. 33,
Sector 1, București
Tel./Fax: (021) 315.32.47 / 319.67.27
www.editurauniversitara.ro
e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

EDITURĂ RECUNOSCUTĂ DE CONSILIUL NAȚIONAL AL
CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR
(C.N.C.S.I.S.)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate Editurii
Universitare.

Distribuție: tel./fax: 021-315.32.47
021-319.67.27
comenzi@editurauniversitara.ro

ISBN 978-973-749-705-5

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE	9
-----------------------------	----------

LIBERTĂȚILE FUNDAMENTALE ALE UNIUNII EUROPENE

Considerații generale	11
------------------------------------	-----------

CAPITOLUL 1

LIBERA CIRCULAȚIE A MĂRFURILOR

1.1. Uniunea vamală și barierele fiscale. Tariful vamal comun	13
1.2. Eliminarea între statele membre a restricțiilor cantitative la intrarea și ieșirea mărfurilor, ca și a tuturor celorlalte măsuri având efect echivalent	17
1.3. Reguli aplicabile măsurilor privind importurile și exporturile între statele membre ale Comunității Europene	21
1.4. Tipuri de măsuri cu efect echivalent restricțiilor cantitative	24
1.5. Excepțiile de la art. 28-29, consacrate de art. 30 din Tratatul CE	30
1.6. Excepția prevăzută la articolul 36* din Tratat	36
1.7. Restricții suplimentare pe lângă art. 36 din Tratatul CE	37
1.8. Monopourile de stat cu caracter comercial	39

CAPITOLUL 2

LIBERA CIRCULAȚIE A PERSOANELOR ÎN COMUNITATEA EUROPEANĂ. CONCEPT ȘI DOMENIU DE APLICAȚIE

2.1. Considerații generale	41
---	-----------

2.2.	Semnificația și întinderea principiului liberei circulații a persoanelor în cadrul integrării europene	
2.2.1.	Libera circulație a persoanelor și libertățile economice	44
2.2.2.	Condiția de național al unui stat membru	54
2.2.3.	Dimensiunea transnațională: eliminarea situațiilor “strict interne” ale unui stat membru	59
2.3.	Conținutul specific al libertății de circulație a persoanelor în spațiul comunitar	61
2.4.	Lărgirea domeniului de aplicare a liberei circulații a persoanelor	66
2.5.	Dreptul la angajare	
2.5.1.	Definirea noțiunii de lucrător (salarizat) în dreptul comunitar	77
2.5.2.	Condițiile obținerii cărții de ședere	79
2.5.3.	Permisul european de muncă	82
2.5.4.	Noutăți în obținerea permisului european de muncă	84
2.6.	Exercitarea unei profesii și egalitatea de tratament	88
2.7.	Recunoașterea reciprocă a calificării profesionale	92
2.8.	Dreptul de rezidență	
2.8.1.	Drepturi speciale și drepturi de rezidență	99
2.8.2.	Dreptul de rezidență și Actul Unic European ..	106
2.8.3.	Condiții pentru obținerea documentului de rezidență	114
2.8.4.	Dreptul de rezidență temporar	119
2.8.5.	Dreptul de rezidență a studenților – Directiva nr. 93/96	129
2.8.6.	Dreptul de rezidență a persoanelor care au încetat să exercite o activitate profesională	140
2.8.7.	Dreptul de rezidență al familiei	147
2.9.	Reglementarea juridică a refugiatului și azilantului în Uniunea Europeană	
2.9.1.	Dreptul de a circula	163
2.9.2.	Dreptul de a rezida	164

2.9.3. Dreptul la muncă	166
2.10. Mecanismele garanției și exigibilității privind libertatea de circulație a persoanelor	168
2.11. Excepții de la libera circulație a persoanelor ...	171

CAPITOLUL 3

Libera circulație a capitalurilor și plăților

3.1. Considerații generale	181
3.2. Domeniul de aplicare a libertății de circulație a capitalurilor	185
3.3. Mișcări de capitaluri, regimul juridic	186
3.4. Prevenirea și spălarea banilor	195
3.5. Disciplina instituțiilor financiare. Informația și protecția depunerilor, măsuri contra spălării banilor .	195

CAPITOLUL 4

Libera circulație a serviciilor. Dreptul de stabilire a nesalariaților

4.1. Domeniu de aplicare	199
4.2. Aplicarea Directivei 77/249 din Tratatul CE și a Directivei Consiliului 98/5/CE	201

CRONOLOGIE EUROPEANĂ	203
-----------------------------------	------------

BIBLIOGRAFIE	207
---------------------------	------------

CUVÂNT ÎNAINTE

Reconstruirea drumului parcurs de „ideea europeană”, de la abstract la concret, de la aspirații la proiecte puse în practică atât în domeniul instituțional al celor trei piloni ai comunităților, dar mai ales în domeniul uniunii economice și monetare, completează edificiul intitulat „Uniunea Europeană”.

Studiul libertăților fundamentale trebuie alăturat studiului instituțiilor, al organelor și organismelor comunitare, a politicilor Uniunii Europene pe care orice student trebuie să îl parcurgă din perspectiva României ca stat membru al Uniunii Europene.

Această lucrare constituie un studiu perfectibil în domeniul libertăților fundamentale ale Uniunii Europene care sperăm că o să constituie un ghid pentru cei care o vor parcurge.

Autoarea

LIBERTĂȚILE FUNDAMENTALE ALE UNIUNII EUROPENE

Considerații generale

În anii '80 cuvântul primordial în lexicul comunităților europene era „piața unică”, cuvânt care mai apoi capătă conotația de „piață internă” atât din punct de vedere economic, cât și legislativ. J. Delors¹ apreciază sfârșitul anilor '80 ca punctul în care programul pieței unice trebuie să fie prioritar. Ritmul legislativ se va compara cu cel din lumea comercială și a afacerilor caracterizat la acea oră prin fuzionări, îmbunătățirea rețelelor de distribuție transnațională a firmelor etc. Carta Albă a Comisiei Europene a stabilit Programul și Agenda pentru realizarea pieței interne complet unificate până în 1992. Acest obiectiv politic a fost închis cu ocazia Actului Unic European.

Pe de altă parte, prin Actul Unic European articolul 13 (devenit articolul 8 A * din Tratat), Comunitatea Europeană s-a angajat să adopte măsuri, într-o perioadă care expira la 3 decembrie 1992, în scopul stabilirii progresive a pieței interne, care să cuprindă o zonă fără frontiere în care libera circulație a mărfurilor, a persoanelor, a serviciilor și a capitalurilor să fie asigurate potrivit prevederilor din Tratat.

Pentru integrarea piețelor într-un larg spațiu economic, în care să se poată exercita activitatea în mod liber, în beneficiul comun al tuturor partenerilor, în vederea dezvoltării

---

¹ Începând cu 1979 a fost ales în Parlamentul European și a prezidat comisia economică și monetară. După alegerea lui F. Mitterrand la președinția Franței (1981) a devenit ministru al economiei și finanțelor (1981-1984), după 1985 a fost președintele Comisiei Europene.

armonioase a economiei de ansamblu a statelor membre, Tratatul C.E.E. prevedea un număr de patru libertăți fundamentale: libera circulație a mărfurilor, libera circulație a persoanelor, libera circulație a serviciilor și, în sfârșit, libera circulație a capitalurilor.

Prin Tratatul de la Maastricht s-a procedat la reformularea materiilor prevăzute în Tratat, astfel că părțile a doua și a treia din Tratat au fost regrupate într-o singură parte, intitulată “Politicile Comunității”, în care sunt cuprinse și toate dispozițiile privind cele patru libertăți fundamentale.

Aceste libertăți au fost realizate, în cea mai mare parte a lor, în cursul perioadei de tranziție, potrivit Tratatului, prin dispoziții de procedură și prin acțiuni de restricții ori interdicții. Aproape toate dispozițiile procedurale de realizare a acestor patru libertăți nu mai sunt de actualitate (având în vedere că perioada de tranziție pentru Piața Comună a expirat la 31 decembrie 1993), dar Tratatul garantează aceste libertăți.

Prin *piață internă* se înțelege un spațiu fără frontiere interne care trebuie să funcționeze în aceleași condiții ca o piață națională; mărfurile, persoanele, serviciile și capitalurile trebuie să circule în cadrul ei fără nici un control la frontierele dintre statele membre, după exemplul absenței controlului la frontierele dintre regiunile unui stat. Acest spațiu fără frontiere interioare, în interpretarea Comisiei, nu-și poate găsi traducerea sa concretă și efectivă decât dacă el privește cele patru libertăți fundamentale. Prin Decizia nr. 93/72 a Comisiei s-a constituit un Comitet consultativ pentru coordonarea în domeniul pieței interne. Potrivit competenței ce i-a fost stabilită, el poate fi consultat asupra tuturor problemelor practice relative la funcționarea pieței ².

---

² A se vedea Jurnalul Oficial al Comunității Europene, nr. 26/93 din 03.02.1993.

CAPITOLUL 1

LIBERA CIRCULAȚIE A MĂRFURILOR

Libera circulație a mărfurilor constituie unul dintre elementele fundamentale ale Comunității Europene.

Scopul dispozițiilor ce instituie aceste libertăți este de a crea între statele membre o piață unică, liberă de orice restricții interne asupra comerțului, prezentând o poziție comercială unică în relațiile cu statele terțe. În vederea acestor deziderate, prin Tratat s-au urmărit:

1. Realizarea uniunii vamale prin desființarea între statele membre a taxelor vamale asupra importurilor și exporturilor, a taxelor cu efect echivalent, precum și adoptarea de tarife comune cu statele terțe (deci o politică comercială comună).

2. Eliminarea între statele membre a restricțiilor cantitative la intrarea și ieșirea mărfurilor, ca și a tuturor celorlalte măsuri având un “efect echivalent”. Aceste prevederi se aplică atât produselor industriale cât și celor agricole originare din Comunitate sau produse în libera practică.

1.1. Uniunea vamală și barierele fiscale. Tarifal vamal comun

Realizarea uniunii vamale presupune abolirea taxelor vamale și a altor taxe cu efect echivalent în comerțul dintre state.

Tratatul C.E.E. (denumire schimbată în Tratatul C.E. după Tratatul de la Maastricht) a prevăzut un calendar detaliat după care tarifele vamale trebuia să fie progresiv eliminate într-

un interval de 12 ani. Uniunea vamală a fost realizată odată cu expirarea perioadei de tranziție (iulie 1968). În ceea ce privește statele ce au devenit ulterior membre ale Comunității, acestea au luat măsuri de eliminare progresivă a taxelor vamale, astfel încât acestea au fost înlăturate în întregime de către Marea Britanie, Irlanda, Danemarca, Grecia, Spania, Portugalia și cu foarte puține excepții, ce vizează unele produse agricole, de către Austria, Finlanda și Suedia.

În Tratat se prevede eliminarea taxelor vamale între statele membre asupra importurilor și exporturilor și a tuturor “taxelor cu efect echivalent”. Termenul de “taxe cu efect echivalent” a fost interpretat de Curtea de Justiție ca incluzând și orice sarcină pecuniară. Sarcina nu trebuie impusă la frontieră câtă vreme este instituită pe motiv de import ³.

Stricta interpretare a dispozițiilor articolului 12* din tratatul de la Roma avea să fie consacrat de Curtea de Justiție prin decizia dată în cazul social Fouds Noor de Diamantabeides SA cu Branchfeld & Sons.

În acest caz a fost ridicată problema legalității obligației impuse importatorilor belgieni de legea națională de a vărsa 0,33% din valoarea importurilor de diamante într-un fond social constituit în favoarea lucrătorilor din industrie.

Importatorul belgian Branchfeld a introdus o acțiune în fața instanței naționale și a susținut că aplicarea acestei reglementări interne contravine dispozițiilor articolului 12* din Tratatul de la Roma.

Instanța belgiană a decis în cauză aplicarea dispozițiilor articolului 177* din Tratatul de la Roma și înnaintarea cererii pentru emiterea unei decizii preliminare de interpretare a Curții de Justiție.

Statul belgian a invocat inaplicabilitatea dispozițiilor articolului 12*, argumentând că introducerea acestei contribuții

---

³ Curtea de Justiție a Comunității Europene – Hot. nr. 231- 82/1969.

în fondul social nu avea ca finalitate protejarea industriei sale naționale de profil, deoarece Belgia nu are o asemenea industrie.

Curtea de Justiție a respins argumentele aduse și a declarat ilegală aplicarea procentului de vărsământ instituit de legea belgiană. Argumentele Curții vizau în principal aspectul potrivit căruia destinația banilor obținuți este irelevantă, iar dispoziția națională constituie un obstacol în calea liberei circulații a mărfurilor în Comunitate.

Statele membre ale Comunității au avut obligația de a elimina, potrivit dispozițiilor Tratatului de la Roma, nu numai taxele vamale, dar și orice alte taxe cu efect echivalent taxelor vamale. Reintroducerea unor asemenea taxe în relațiile comerciale dintre statele membre este prohibită.

Tratatul de la Roma nu cuprinde dispoziții care să definească taxele cu efect echivalent. Curtea de Justiție a statuat că “toate taxele, indiferent de modul lor de aplicare, care sunt impuse în mod unilateral asupra mărfurilor ce traversează frontierele, fără a avea strict regimul taxelor vamale, reprezintă taxe cu efect echivalent”.

Orice obligație pecuniară, indiferent de mărimea, destinația și modul de aplicare, care este impusă în mod unilateral asupra mărfurilor autohtone sau străine, pentru simplul motiv că acestea traversează o frontieră, și care nu este o taxă vamală în sensul strict al cuvântului, este o taxă cu efect echivalent.

Nu toate taxele impuse în relațiile de import-export dintre statele membre sunt considerate taxe cu efect echivalent celor vamale. Curtea de Justiție a identificat în deciziile sale situații în care aplicarea de taxe în cadrul acestor relații este permisă. Nu vor fi considerate taxe având efect echivalent celor vamale și deci nu vor putea fi aplicate următoarelor categorii de taxe:

- taxele ce fac parte din sistemul general național de taxe

ale unui stat membru, în condițiile în care acestea sunt aplicate fără discriminare tuturor mărfurilor, indigene sau străine;

– taxele ce constituie contravaloarea unor servicii efectuate atunci când valoarea taxei este proporțională cu serviciul respectiv;

– taxele stabilite pe baza unei măsuri legislative comunitare pentru anumite servicii efectuate, dar numai în anumite condiții care trebuie cumulativ îndeplinite:

1. taxele nu depășesc valoarea serviciilor;
2. măsurile de verificare și taxare sunt uniforme și obligatorii pe întreg teritoriul Comunității;
3. taxele sunt stabilite în interesul general al Comunității;
4. serviciul asigurat este de natură să stimuleze libera circulație a mărfurilor.

Ultimele taxe ridică în practică probleme deosebite. Taxele care sunt percepute de către statele membre în schimbul efectuării unor servicii trebuie să asigure un beneficiu concret plătitorului.

Uniunea vamală implică și adoptarea unui tarif vamal comun în relațiile cu țările terțe. Tariful vamal comun a fost stabilit prin Regulamentul 950/68 al Consiliului. Începând cu 1 ianuarie 1988 a fost stabilit un nou tarif integral, T.A.R.I.C., care are în vedere “Convenția internațională privind descrierea armonizată a mărfurilor și sistemului de codificare”.

Tariful vamal comun poate fi modificat și suspendat în condițiile prevăzute în articolul 28* din Tratat (care presupune schimbarea nomenclatorului).

Consiliul, decidând cu majoritate calificată a membrilor săi, pe baza propunerilor Comisiei, poate modifica și suspenda orice taxă din Tarif sau poate să înlocuiască unele cote tarifare naționale.

Începând cu 1 ianuarie 1988, a fost introdus un document comunitar unic care înlocuiește multiplele formulare utilizate

pentru expedierea mărfurilor în interiorul Comunității⁴.

Versiunea curentă a Tarifului este publicată anual în Jurnalul Oficial al Comunității Europene. Prin Regulamentul nr. 2913/1992 al Consiliului a fost stabilit Codul vămilor comunitare.

Informațiile statistice privitoare la schimburile intercomunitare au fost organizate printr-un sistem numit “intrastat”⁵.

Pentru realizarea unei poziții comerciale unice, statele membre ale Comunității au creat zona de liber schimb împreună cu statele din Asociația europeană a liberului schimb, devenită operativă la 1 ianuarie 1984⁶.

1.2. Eliminarea între statele membre a restricțiilor cantitative la intrarea și ieșirea mărfurilor, ca și a tuturor celorlalte măsuri având efect echivalent

Curtea de Justiție a definit măsurile având “efect echivalent” cu cel al restricțiilor cantitative astfel: “toate regulile comerciale adoptate de statele membre care pot împiedica direct sau indirect, actual sau potențial, comerțul intracomunitar”. Această poziție a Curții a fost cu timpul nuanțată, arătându-se că “obstacolele puse circulației în cadrul Comunității, rezultate din discrepanțele între legile naționale

---

⁴ Emilian Dobrescu, *Integrarea economică în Uniunea Europeană*, Ed. Oscar Print, 1995, pag. 112.

⁵ Reglementarea 3330 – 91/1991.

⁶ Spațiul Economic European (S.E.E.) a fost creat prin semnarea, la 2 mai 1992, a Tratatului de la Porto de către statele Asociației europene a liberului schimb și statele membre ale Comunității. Apropierea între Comunitatea Economică Europeană și Asociația europeană a liberului schimb se întinde și în domenii care nu mai sunt exclusiv economice (Convenția de la Lugano din 16 septembrie 1988 privind competența juridică și executarea deciziilor în materie juridică și comercială).

referitoare la comercializarea produselor respective, trebuie acceptate” – decizie cunoscută și sub numele de “primul și al doilea principiu CASSIS”⁷, legislația națională putând, în anumite circumstanțe, să introducă cerințe obligatorii în relațiile comerciale.

În speță, lichiorul francez, numit CASSIS de Dijon, avea o concentrație mai mică de 15–20% alcool la litru, iar legislația germană interzicea importul de băuturi alcoolice care aveau o concentrație mai mică de 32% la litru. Astfel, importatorii germani au fost avizați de către autoritățile naționale să nu cumpere pentru desfacerea internă CASSIS, deoarece această operație ar fi ilegală.

Importatorii germani au invocat în fața instanței naționale dispozițiile articolului 30* din Tratat, invocând că un produs legal fabricat într-un stat comunitar nu poate fi comercializat în alt stat membru.

Curtea de Justiție a observat că norma națională germană nu era discriminatorie, deoarece se aplica tuturor lichiorurilor comercializate în Germania. Ca atare, Curtea a concluzionat că, “în absența regulilor comune referitoare la producția și comercializarea alcoolului este de competența statelor membre să reglementeze toate aspectele desfășurării activității pe teritoriul lor”.

Obstacolele în calea liberei circulații a mărfurilor, generate de diferențele existente între legile naționale ale statelor membre, referitoare la producția și comercializarea unor mărfuri, trebuie acceptate în vederea îndeplinirii unor condiții obligatorii. Patru asemenea cerințe obligatorii pot fi introduse de legile naționale:

1. măsuri de supraveghere fiscală;
2. măsuri care să asigure corectitudinea în relațiile

---

⁷ Vezi cazul *Rewe Zentrale vs. Bundersmonopolverwaltung für Branntwein* din 1979, cunoscut sub denumirea de Cassis.

comerciale;

3. măsuri care să asigure protecția consumatorilor;

4. măsuri care asigură protecția valorilor social-culturale locale sau naționale.

Aceste categorii de măsuri nu vor putea fi adoptate însă cu scopul de a reprezenta mijloace arbitrare de discriminare în activitatea comercială în cadrul comunității.

Aceste principii au stat la baza adoptării în ultimii ani, prin procedura votului cu majoritate calificată, a unui mare număr de măsuri în domeniul sănătății, protecției mediului și protecției consumatorului.

În sensul Tratatului prin “măsuri cu efect echivalent” înseamnă legi, regulamente, prevederi administrative, practici administrative și toate instrumentele emanând de la o autoritate publică, inclusiv recomandări.

Taxele care au efect echivalent celor vamale se disting de măsurile care au efect echivalent cu restricțiile cantitative, deoarece impun costuri asupra produselor importate, ceea ce afectează prețul acestora; măsurile echivalente sunt însă prevederi adoptate la nivel național sau regional, ceea ce afectează volumul produselor de import.

Pe lângă dispozițiile cuprinse în Tratatul de la Roma, o importanță deosebită o au prevederile Directivei Comisiei Europene nr. 70/50 (1970) care se referă la eliminarea măsurilor cu efect echivalent restricțiilor cantitative în relațiile comerciale dintre statele membre. Domeniul de aplicare a Directivei viza măsuri privind produsele indigene sau de import.

Pe baza Directivei, sunt declarate următoarele măsuri:

a. măsuri ce determină prețuri de desfacere mai puțin favorabile pentru produsele din import față de produsele indigene;

b. măsuri ce privesc prețuri minime și maxime sub care

sau deasupra cărora importurile sunt prohibitive sau reduse;

c. standarde ce impun la importuri anumite condiții ce se referă la formă, mărime, greutate etc.;

d. legi care restrâng comercializarea de produse importate în absența unor reprezentanțe a a exportului pe teritoriul statului importator.

Toate aceste categorii de măsuri au fost eliminate din legislațiile naționale ale statelor membre ale Comunității, în scopul asigurării liberei circulații a mărfurilor.

Tranzacțiile încheiate între persoanele fizice și juridice din Comunitate, care sunt de natură să afecteze libera circulație a mărfurilor, sunt sancționate potrivit articolelor 85* și 86* din Tratat, articole care se referă la incriminarea practicilor concurențiale neloiale.

Prin practici administrative se înțelege orice standard sau procedură folosite în mod obișnuit de o autoritate publică și care, deși nu obligă legal pe cei cărora li se adresează, îi determină să aibă o conduită. Între cele mai importante practici se amintesc ⁸:

a) restricțiile asupra producției și investițiilor, dacă duc al reducerea exportului;

b) stabilirea temporară a prețurilor minime și maxime;

c) legislația privind originea mărfurilor;

d) măsuri naționale de cumpărare;

e) verificări și inspecții duble;

f) practici administrative în dezavantajul importului / exportului (*grand father clauses*);

g) legislația privind anumite mărfuri;

h) practicile privind mărcile, investițiile etc.

---

⁸ A se vedea Octavian Manolache, *Dreptul comunitar*, Ed. ALL, 1996, pag. 130.